

Херсонський державний університет

Схвалено
Вченою радою Херсонського
державного університету
№ 8 від 25.04.2016 р.

Затверджено
Ректор Херсонського
державного університету
В.М. Стратонов
В.М. Стратонов
_____ 2016 р.

Освітньо-наукова програма

«Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)»

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти – доктор філософії PhD – спеціальності
014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)»

Херсон – 2016

Освітньо-наукова програма «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту».

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми

Керівник проектної групи:

Пентилюк М. І., доктор педагогічних наук, професор кафедри мовознавства Херсонського державного університету.

Проектна група:

1. Шарко Валентина Дмитрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики та методики її навчання Херсонського державного університету.

2. Кузьменков Сергій Георгійович, доктор педагогічних наук, професор кафедри фізики та методики її навчання Херсонського державного університету.

3. Омельчук Сергій Аркадійович, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології Херсонського державного університету.

4. Заболотська Ольга Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету.

5. Михайловська Галина Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янських мов та методик їх викладання.

6. Коробова Ірина Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики та методики її навчання Херсонського державного університету.

7. Старостенко Ольга Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету.

8. Окуневич Тетяна Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовознавства Херсонського державного університету.

9. Мельничук Юлія Юріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології Херсонського державного університету.

Рецензенти:

1. Сиротюк Володимир Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики фізики Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

2. Величко Степан Петрович доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики та методики її викладання Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

3. Іваницький Олександр Іванович доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики та методики її викладання ДВНЗ «Запорізький національний університет».

4. Бакум Зінаїда Павлівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фундаментальних і соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Криворізький національний університет».

5. Дроздова Ірина Петрівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології професійної підготовки Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

6. Мамчур Лідія Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичного мовознавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

7. Статівка Валентина Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри російської мови та світової літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

8. Мартинова Раїса Юріївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри західних та східних мов та методики їх навчання Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Програму узгоджено:

Проректор з наукової роботи

професор Федяєва В.Л.

Зміст освітньо-наукової програми

1. Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії з галузі «01 Освіта» спеціальності «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» побудована з урахуванням новітніх досягнень педагогічної науки та світового і вітчизняного досвіду. *Забезпечує* підготовку фахівців з означеної галузі знань за третім освітньо-науковим рівнем. *Спрямована* на розвиток їх професійних і ключових компетентностей, творчого мислення і дослідницьких умінь, збагачення досвіду методичної діяльності з моделювання, проектування, організації й управління процесом навчання фізики, мови – української, російської, англійської у закладах освіти різних типів. *Націлена* на підготовку аспірантів до здійснення всіх етапів наукового дослідження (пошукового, аналітичного, прогностичного, експериментального, контролюючого, оцінювального, узагальнюючого) і оформлення результатів виконаної роботи. *Передбачає* підготовку майбутніх викладачів до навчання фізики, мови – української, російської, англійської та методик їх викладання у вищих освітніх закладах різних типів.

2. Зміст освітньо-наукової програми за спеціальністю «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» включає 8 дисциплін за спеціальністю, на вивчення яких відведено 450 годин (15 кредитів), а також 8 навчальних дисциплін за вибором аспірантів 270 годин (9 кредитів).

До складу дисциплін за спеціальністю входять:

- Методологічні засади навчання фізики у сучасних закладах освіти.
- Методика вивчення окремих розділів фізики у різних типах навчальних закладів
- Методика дистанційного навчання фізики з застосуванням мережевих комплексів
- Моделювання методичних об'єктів
- Статистичні методи обробки результатів педагогічних досліджень.
- Методологія наукових досліджень з лінгводидактики.
- Методи і прийоми лінгводидактичних наукових досліджень.
- Актуальні проблеми шкільної та вишівської освіти.

До складу навчальних дисциплін за вибором аспірантів входять:

- Розвиток когнітивної сфери учнів та студентів у процесі навчання фізики.
- Нові технології в шкільній і вузівській дидактиці фізики.
- Методика підготовки учнів та студентів до фізичних олімпіад.
- Сучасний педагогічний експеримент та методика його проведення.
- Основи педагогічної комунікації.
- Історія лінгводидактики.
- Риторика вищої школи.
- Інформаційні технології в освіті України.

Формою оцінювання результатів опанування всіх навчальних дисциплін за вибором ВНЗ є іспит і залік.

Аспірантська практика передбачена на третьому курсі. Тривалість аспірантської практики 8 тижнів. Активна аспірантська практика включає асистентську і науково-дослідну. Формою оцінювання практики є диференційований залік.

3. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Мета:

1. Підготувати до проектування і проведення дисертаційного дослідження; аналізу, узагальнення й обробки результатів педагогічного експерименту та написання дисертаційної роботи.

2. Познайомити з основними проблемами методики навчання фізики, мови – української, російської, англійської в сучасних закладах освіти та можливими шляхами їх розв'язання.

3. Сформувати предметну, дослідницьку, комунікативну, інформаційну, соціально-культурну, соціально-трудову та самоосвітню компетентності.

Завдання:

1. Ознайомити з формулою спеціальності та основними напрямками сучасних досліджень з методики навчання фізики, мови – української, російської, англійської згідно паспорту спеціальності.

2. З'ясувати методологічні засади навчання фізики, мови – української, російської, англійської у сучасних закладах освіти та підготувати аспірантів до розробки теоретичних основ дисертаційного дослідження.

3. Ознайомити з основами моделювання методичних об'єктів з фізики, мови – української, російської, англійської та підготувати аспірантів до розробки моделей, пов'язаних з обраним предметом дослідження.

4. Ознайомити з основами педагогічного проектування та залучити аспірантів до проектування навчального процесу на рівні дисципліни, розділу, теми уроку або заняття, педагогічної ситуації.

5. Ознайомити з статистичними методами обробки результатів педагогічних досліджень, підготувати аспірантів до аналізу результатів діагностування показників ефективності впровадження розробленої методичної системи навчання фізики, мови – української, російської, англійської в закладах освіти різних типів за обраними критеріями.

6. Ознайомити з сучасними проблемами методики навчання фізики, мови – української, російської, англійської у навчальних закладах різних типів, підготувати аспірантів до їх розв'язання

4. Стыль і методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

Навчання освітніх дисциплін за спеціальністю «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» будується на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, проблемного, контекстного, середовищного, технологічного, праксеологічного підходів та принципів

наочності, пізнавальної самостійності і активності, інформатизації, комп'ютеризації та рефлексивного управління.

Система оцінювання включає: а) визначення рівнів засвоєння теоретичного матеріалу за допомогою тестів; б) визначення рівнів сформованості відповідних умінь і компетентностей шляхом виконання індивідуального завдання та його захисту; в) визначення рівня комплексної готовності шляхом складання іспиту.

5. Науково-дослідницька робота аспіранта

Мета науково-дослідницької роботи аспіранта – опанування досвідом здійснення всіх етапів дисертаційного дослідження (обґрунтування теми дослідження; визначення структури дисертаційної роботи; опрацювання джерельної бази; визначення теоретичних засад дослідження; моделювання методичної системи навчання фізики, мови – української, російської, англійської у освітніх закладах різних типів; проектування навчального процесу на рівнях навчальної дисципліни, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації; розробка методичного забезпечення та його апробація; обґрунтування організаційно-педагогічних умов впровадження розробленої моделі у навчальний процес школи/ВНЗ; організація і проведення формувального етапу педагогічного експерименту; аналіз отриманих результатів, оформлення результатів дисертаційного дослідження у вигляді тез, статей, методичних рекомендацій, навчальних посібників, дисертаційної роботи).

Основні завдання науково-дослідницької практики полягають у залученні аспірантів до:

–вивчення нормативних документів, фундаментальної й періодичної літератури, дисертаційних робіт та методичних матеріалів, а також аналізу і критичної оцінки опрацьованих джерел;

–доведення актуальності й визначення новизни та практичної значущості обраної теми дослідження;

–збирання, систематизації й узагальнення практичного досвіду з проблеми, що досліджується;

–проведення наукових досліджень з фізики, мови – української, російської, англійської та методик їх навчання, передбачених планом дисертаційного дослідження;

–підготовки тез доповідей, статей та інших публікацій з теми дослідження для опублікування;

–проведення педагогічного експерименту та аналізу й статистичної обробки його результатів;

–оформлення результатів дослідно-експериментальної роботи у вигляді тексту, таблиць, графіків.

Зміст науково-дослідницької практики визначається тематикою дисертаційного дослідження. У процесі науково-дослідної практики в аспірантів мають бути сформовані уміння:

- визначати проблему, формулювати гіпотези й завдання дослідження; розробляти план дослідження;
- вибрати необхідні й найбільш оптимальні методи дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати й осмислювати їх з урахуванням наявних досягнень досліджень з даної проблеми;
- вести бібліографічну роботу з залученням сучасних інформаційних технологій;
- представляти підсумки наукового дослідження у вигляді звітів, рефератів, наукових статей, підрозділів і розділів дисертаційної роботи.

6. Аспірантська практика

Мета й завдання аспірантської практики

Мета аспірантської практики – набуття досвіду педагогічної діяльності, а також набуття практичних навичок методичної і науково-дослідної роботи, вироблення вмінь застосовувати отримані знання при розв'язуванні конкретних методичних проблем.

До завдань аспірантської практики входять:

- ознайомлення аспірантів з принципами організації навчального процесу у вузі, порядком формування навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін та їх методичного забезпечення;
- ознайомлення аспірантів основними видами педагогічної діяльності викладача: навчально-методичною, науково-дослідною, освітньою й організаційно-виховною.
- написання програми навчальної дисципліни (визначення цілей і завдань з курсу за фахом, спецкурсу за вибором студентів, окремого заняття, а також її взаємозв'язку з іншими дисциплінами освітньої програми);
- розробка методичного забезпечення з обраної дисципліни за спеціалізацією;
- диференціювання змісту навчальної дисципліни й методики її викладання, виходячи з різних вимог і очікувань аудиторії слухачів (професійних, вікових і інших);
- проведення основних видів навчальних занять (лекцій, практичних і семінарських занять) з дисциплін, закріплених за випускаючою кафедрою;
- розробка та виготовлення завдань для письмових робіт студентів і перевірки якості знань під час проміжного та підсумкового контролю (текстів контрольних робіт, тематики рефератів, тестових завдань, екзаменаційних білетів та ін.).

а також:

- ознайомлення з ОКХ фахівців, яких випускає кафедра, та ОПП їх підготовки; робочою програмою навчальних дисциплін та змістом їх навчально-методичного забезпечення; індивідуальним планом викладача та вимогами до його заповнення;
- вивчення досвіду роботи викладачів кафедри з усіх видів методичної та викладацької діяльності;
- набуття аспірантами власного досвіду здійснення методичної діяльності зі складання робочої програми з обраної навчальної дисципліни,

написання анотацій до курсових і випускних робіт, розробки текстів і планів лекцій, конспектів практичних і семінарських занять, сценаріїв виховних заходів;

– залучення до розробки методичного забезпечення лекційних, практичних занять (планування проблемних ситуацій, добір і виготовлення наочності, підготовка дидактичного матеріалу до практичних занять, розробка тестів для контролю, створення кейсів з педагогічних ситуацій тощо);

– залучення до викладацької діяльності (проведення навчальних занять (не менше 10 академічних годин), виховних заходів (не менше двох) і індивідуальних занять зі студентами відповідно до затвердженого науковим керівником плану;

– апробація результатів науково-дослідної роботи аспіранта;

– залучення до збирання, систематизації й узагальнення практичного матеріалу для подальшого використання в дисертації;

– оформлення документації з аспірантської практики, підготовка матеріалів для написання тез доповіді на наукову конференцію або статті для опублікування.

7. Проміжкові та підсумкова атестації

Метою проведення атестації є здійснення контролю за виконанням аспірантами індивідуальних планів освітньої підготовки і науково-дослідницької роботи, а також пред'явлення дисертацій у строки, що відповідають періоду навчання в аспірантурі. За час навчання аспіранти зобов'язані повністю виконати **індивідуальний план**:

Аспіранти звітуються 2 рази на рік (травень, листопад) на засіданні кафедри і 1 раз на рік у проректора з наукової роботи (листопад). Не пізніше 1 грудня подають у відділ аспірантури витяг з протоколу засідання. До звіту включають: Індивідуальний план роботи. Атестаційний лист. Звіт аспіранта. Список наукових праць. Напрацьовані матеріали за звітний період. Витяги протоколів засідань кафедри та вченої ради університету щодо затвердження теми дисертаційного дослідження та наукового керівника.

Вимоги до атестації аспірантів.

Аспіранти 1-го року навчання

Перша атестація свідчить про виконання запланованої роботи за індивідуальним планом; затвердження теми та обґрунтування теми дисертаційної роботи; підготовки плану досліджень; оволодіння методиками досліджень; створення фонду бібліографічних джерел.

Друга атестація: засвідчує результати екзаменаційної сесії та здачі іспитів за навчальним планом; проведення попередніх досліджень та обробку отриманих даних; написання другого розділу; наявність публікацій, підготовку матеріалів до першого розділу дисертаційної роботи.

Аспіранти 2-го року навчання

Перша атестація засвідчує результати зимової екзаменаційної сесії та здачі іспитів за навчальним планом; виконання запланованої роботи за

індивідуальним планом; написання тексту першого розділу; наявності матеріалів експериментальних досліджень у вигляді протоколів, анкет, опитувальників; підготовлених зведених таблиць результатів досліджень (констатувальний експеримент), статистичної обробки отриманих даних.

Друга атестація - засвідчує результати літньої екзаменаційної сесії, наявність публікацій (в журналах, що рекомендовані ДАК, та тих, що включені до наукометричних баз даних), виступів з доповідями на конференціях різного рівня; підготовки другого розділу.

Аспіранти 3-го року навчання

Вважати атестацію позитивною у разі:

Перша атестація - засвідчує результати здачі іспитів за навчальним планом; виконання запланованої роботи за індивідуальним планом; підготовленого звіту з аспірантської практики та позитивного відгуку на проходження аспірантської практики; наявності публікацій (не менше 5 статей, з них 3 в журналах, рекомендованих ДАК); написання другого розділу дисертаційної роботи; наявності матеріалів для проведення педагогічного експерименту, розробленого критеріально-рівневого апарату дослідження, довідки про участь у науково-практичних конференціях.

Друга заключна атестація аспірантів третього року навчання має свідчити про завершення педагогічного експерименту, вимагає представити написання другого і третього розділу дисертаційної роботи; закінчену дисертаційну роботу і проходження попереднього обговорення на кафедрі. наявності матеріалів для проведення педагогічного експерименту, розробленого критеріально-рівневого апарату дослідження. *Друга заключна атестація* аспірантів третього року навчання вимагає представити закінчену дисертаційну роботу і проходження попереднього обговорення на кафедрі.

Аспіранти 4-го року навчання

Перша атестація - засвідчує результати здачі всіх іспитів; матеріали про завершення виконання запланованої роботи за індивідуальним планом; список публікацій (не менше 7 статей, з них 6 - у журналах, рекомендованих ДАК, 1- у міжнародних виданнях); матеріали, що підтверджують участь у науково-практичних конференціях різних рівнів, і завершену дисертаційну роботу та автореферат дисертації; результати обговорення дисертаційного дослідження на кафедрі.

Друга заключна (підсумкова) атестація аспірантів четвертого року навчання вимагає представлення протоколу про проходження попереднього обговорення на кафедрі, відповіді на зауваження, висловлені рецензентами на дисертаційну роботу, довідки про впровадження результатів дослідження.

Порядок проведення підсумкової атестації аспірантів на останньому році навчання

За три дні до проходження підсумкової атестації аспіранти зобов'язані представити науковому керівникові, завідувачеві кафедрою звіт про виконання і індивідуального навчального плану, рукопис автореферату і рукопис дисертаційної роботи, витяг з протоколу розширеного засідання кафедри про проходження попереднього захисту дисертації.

Атестація проводиться у формі наукової доповіді по дисертаційній роботі, представленої до засідання кафедри, і звіту аспіранта про виконання їм індивідуального плану. За результатами роботи впродовж усього терміну навчання аспірант отримує рекомендацію кафедри, яке оформляється у вигляді витягу з протоколу засідання кафедри. Закінчення аспірантури може бути:

- у зв'язку з достроковим захистом дисертації (індивідуальний план виконаний; відбувся захист дисертації до закінчення терміну навчання у відповідній раді);

- у зв'язку з успішним закінченням аспірантури з рекомендацією дисертації до захисту (індивідуальний план виконаний; дисертація завершена, відбувся її попередній захист до закінчення терміну навчання);

- у зв'язку з успішним закінченням аспірантури з представленням тексту дисертації (індивідуальний план виконаний; дисертація обговорена на кафедрі і після доопрацювання може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді).

У зв'язку із закінченням терміну навчання без подання дисертації до захисту (дисертація незавершена); у витягу з протоколу засідання кафедри необхідно вказати причину не завершеності дисертації.

8. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії з галузі «01 Освіта» спеціальності «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)»

Система забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії з галузі «01 Освіта» спеціальності «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» на базі відповідних кафедр ХДУ має за мету забезпечення високої якості підготовки докторів філософії з відповідної спеціальності.

Основні завдання системи:

- забезпечення необхідного рівня підготовки магістрів-випускників кафедри до вступу до аспірантури;

- забезпечення необхідного рівня наукового керівництва навчання та наукової діяльності аспірантів;

- забезпечення високого рівня навчального процесу для аспірантів;

- надання аспірантам необхідного матеріально-технічного та дидактичного забезпечення;

- забезпечення наукового співробітництва з провідними науковими та навчальними закладами України та зарубіжжя;

- забезпечення виробничих та педагогічних практики як на кафедрі, так і в інших наукових та освітніх установах.

Кафедри здійснюють підготовку магістрів за відповідними спеціальностями. Наукове керівництво магістерськими дисертаціями, здійснюють доктори наук. Кращих випускників цих спеціальностей кафедра рекомендує до аспірантури. Програма вступних іспитів узгоджена за спеціальністю та спеціалізаціями аспірантури.

Науковими керівниками аспірантів є доктори наук, що належать до відомих в Україні та за її межами наукових шкіл. Теми дисертацій аспірантів узгоджуються з тематикою досліджень вказаною у паспорті спеціальності.

Переважає більшість навчальних дисциплін буде викладатися докторами наук, професорами кафедри, а також запрошеними вченими Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, та інших провідних ВНЗ України.

На кафедрах ХДУ є необхідне обладнання з фізики, мови української, слов'янської, англійської та методики їх навчання, а також комп'ютерне та програмне забезпечення для наукової діяльності (робочі місця, обладнані Інтернет; спеціальні програмні системи та бібліотеки; необхідна література та періодичні наукові видання; бібліотека наукових видань на електронних носіях); підручники і навчальні посібники сучасного дидактичного рівня з Грифом МОН України.

Кафедра має тісні багаторічні наукові та методичні зв'язки з кафедрами відповідного профілю Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Криворізького педагогічного інституту Криворізького національного університету, Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка, лабораторії математичної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАПН України, Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, КНВЗ «Херсонська академія неперервної освіти» та іншими провідними ВНЗ України.

Аспіранти кафедри мають можливість та будуть проходити практику як на кафедрі, так і стажування в указаних вище університетах України, а також проводити педагогічний експеримент на базах ЗНЗ Херсонської та Миколаївської областей, а також ВНЗ України, з якими підписані договори про співпрацю.

9. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

1. Підготовка до викладацької діяльності у загальноосвітніх, професійних і вищих навчальних закладах.

2. Підготовка до захисту дисертації на здобуття вченого ступеня доктора філософії.

10. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури

Загальні компетентності випускників аспірантури: Дослідницька, проєктувальна, організаційна, управлінська, технологічна, контролююча, оцінювальна, комунікативна, методологічна, аналітична, інформатична, самоосвітня, соціально-культурна, соціально трудова.

Фахові компетентності випускників аспірантури:

- володіння знаннями про предмет, структуру і роль фізики, мови української, російської, англійської у формуванні сучасної наукової картини світу;

- здатність здійснювати методичну діяльність під час навчання учнів та студентів фізики на основі знань і вмінь з курсу фізики, мови – української, російської, англійської та методик їх навчання, практикуму з розв'язування фізичних задач, виконання вправ з мов - української, російської, англійської, експерименту та досвіду, набутого під час практик;

- здатність організувати навчальний процес з фізики, мови – української, російської, англійської у школах і ВНЗ на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів;

- здатність проектувати та організувати навчальний процес з фізики, мови – української, російської, англійської у школі і ВНЗ на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації;

- здатність формувати в учнів і студентів уміння користуватися мовою за фахом, навчати їх розв'язувати фізичні задачі, вправи з мов - української, російської, англійської, формувати в них експериментальні вміння;

- здатність здійснювати відбір методів, форм і засобів навчання фізики, спрямованих на навчання, розвиток здібностей учнів і студентів та їх виховання;

- здатність використовувати методи психодіагностики для організації диференційованого навчання учнів і студентів фізики, мови української, російської, англійської та аналізу результатів власної педагогічної діяльності;

- здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів та студентів з навчальних дисциплін;

- здатність керувати дослідницькою діяльністю учнів і студентів з фізики у позакласній і позааудиторній роботі;

- здатність використовувати інформаційні технології у навчанні учнів та студентів.

11. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

Зміст освітньо-наукової програми за спеціальністю «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» розроблений з урахуванням положень Закону про вищу освіту (затверджений 01.07.2014); галузевих стандартів вищої освіти, в яких узагальнюються вимоги з боку держави, світового співтовариства та споживачів випускників до змісту вищої освіти; паспорту спеціальності «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, нових програм з відповідних навчальних дисциплін для основної і старшої школи.

12. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури

Фахівець підготовлений до роботи в галузі освіти за ДК 003-2010 (Класифікатор професій із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 2 вересня 2015 року N 1084):

Код КВЕД		Назва	Код ISIC
Розділ Група Клас	Підклас		
М		Професійна, научна та технічна діяльність	М
72		Наукові дослідження та розробки. Цей розділ включає три види досліджень та розробок: - фундаментальні дослідження: експериментальні або теоретичні дослідження, спрямовані на одержання нових знань без будь-якої конкретної мети, пов'язаної з використанням цих знань; - прикладні дослідження: роботи, спрямовані на одержання нових знань з метою практичного їх використання для розроблення нововведень; - експериментальні розробки: систематична діяльність, в якій використовуються раніше отримані знання та практичний досвід для створення нових матеріалів, продуктів, апаратури тощо, нових методів, систем та послуг, а також удосконалення існуючих.	72
74		Інша професійна, наукова та технічна діяльність	74
Р		Освіта	Р
85		Освіта	85
85.3		Середня освіта	852
83.31		Загальна середня освіта	8521
85.4		Вища освіта	853
85.41		Професійно-технічна освіта на рівні вищого професійно-технічного навчального закладу	8530*
85.42		Вища освіта	8530*

Доктор філософії зі спеціалізації «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» підготовлений до роботи в науково-дослідних лабораторіях, в установах МОН України, в установах та організаціях фізико-математичного, фізико-технічного, гуманітарного спрямування. Посади, які може обіймати доктор філософії відповідно класифікатору професій ДК 003-2010 (Класифікатор професій із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 2 вересня 2015 року N 1084):

КОД КП	Посада
1229.4	Керівники підрозділів у сфері освіти та виробничого навчання
1237.2	Начальники (завідувачі) науково-дослідних підрозділів та підрозділів з науково-технічної підготовки виробництва та інші керівники

2310.2	Асистент
2310.2	Викладач вищого навчального закладу
2320	Викладач професійного навчально-виховного закладу
2320	Вчитель середнього навчально-виховного закладу
2351.2	Вихователь-методист
2359.2	Методист позашкільного навчального закладу

13. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами

№	Назва курсу	К-ть Кред	К-ть годин	Лекцій	Прак Тич	Сам. роб.
1. Обов'язкові навчальні дисципліни						
1	Англійська мова	7	210	32	38	140
2	Історія та філософія науки	4	120	22	18	80
3	Сучасні інформаційні технології в освіті	3	90	14	16	60
4	Методи наукових досліджень та планування експерименту	3	90	22	8	60
5	Педагогіка та психологія вищої школи	3	90	30	0	60
Усього за обов'язковою частиною		20	600	120	80	40
2. Зміст освітньо-наукової програми за спеціальністю «014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)»						
1.	Методологічні засади навчання фізики у сучасних закладах освіти	3	90	16	14	60
	Методологія наукових досліджень з лінгводидактики					
2.	Методика вивчення окремих розділів фізики у різних типах навчальних закладів	3	90	16	14	60
	Методи і прийоми лінгводидактичних наукових досліджень					
3.	Методика дистанційного навчання фізики з застосуванням мережевих комплексів	3	90	16	14	60
	Актуальні проблеми шкільної та вишівської освіти					
4.	Моделювання методичних об'єктів	3	90	16	14	60
5.	Статистичні методи обробки результатів педагогічних досліджень	3	90	16	14	60
Всього		15	450	80	70	300
3. Дисципліни вільного вибору аспіранта						
№	Назва курсу	К-ть Кред	К-ть годин	Лекцій	Прак Тич	Сам. Роб.
1	Методологія управління проектами та програмами	3	90	18	12	60
	Методика роботи з науковим текстом					
	Друга іноземна мова					
2	Розвиток мислення учнів та студентів у процесі навчання фізики	3	90	16	14	60
	Нові технології в шкільній і вузівській дидактиці фізики					
	Основи педагогічної комунікації					
	Історія лінгводидактики					

3	Методика підготовки учнів та студентів до фізичних олімпіад	3	90	16	14	60
	Сучасний педагогічний експеримент та методика його проведення					
	Риторика вищої школи					
	Інформаційні технології в освіті України					
Всього		9	270	40	40	180
Аспіранська практика		6	180			
Разом		50	1500	250	190	1060

14. Анотації дисциплін

Англійська мова

Мета: розвиток знань, умінь та навичок усіх видів мовлення для опанування такого рівня знань, який забезпечить досягнення необхідної для фахівця комунікативної спроможності у сферах академічного і професійного спілкування в усній та письмовій формах.

Предмет дисципліни - формування іншомовної комунікативної компетентності, яка уможливить усне та писемне спілкування науковців в академічній та професійній сферах

Коротка характеристика: теоретичні засади нормативності англійської мови та мовлення, форми явища та конструкції характерні для граматики англійської мови у межах програми, фонетика, орфографія, морфологія, синтаксис та лексичний склад англійської мови, різні види мовних засобів, характерних для усного та писемного мовлення.

Структура дисципліни: Поняття стиль, принципи поділу на стилі. Науковий стиль та його специфіка. Синтаксис наукового стилю. Термінологічна лексика та способи її утворення. Мовні й стилістичні функції професіоналізмів. Їх типи, способи творення, можливості використання. Модальні дієслова can, may, must, have to. Форми інфінітиву після модальних дієслів can, may and must. Сталі вирази з дієсловами can, may and must. Модальні дієслова shall, will, should, would, ought to, be to, need, dare». Вживання форм інфінітиву після модальних слів. Поняття про форми інфінітиву. Вживання інфінітиву без частки to. Синтаксичні функції інфінітиву. Об'єктний та суб'єктний інфінітивний комплекс. Прийменниковий інфінітивний комплекс. Поняття про форми герундія. Категорії часу, стану герундія. Функції герундія в реченні. Особливості вживання герундія в реченні. Утворення предикативних конструкцій з герундієм. Умовний спосіб. Наукові напрями започаткованого дослідження. Проблема дослідження. Тема. Гіпотеза дослідження. Методологія дослідження. Обґрунтування дослідження. Текст роботи. Висновки. Результати експерименту. Анотація. Резюме в авторефераті. Переклад тексту за профілем дисертаційного дослідження. Продукування власного тексту з опорою на профільну терміносистему. Дискусія по тексту. Анотування публіцистичного тексту. Анотування наукового тексту. Складання словника термінологічного апарату за темою наукового дослідження. Висвітлення

основних напрямів дисертаційного дослідження (summary). Мовна і мовленнєва культура науковця. Мовленнєва поведінка та культура мовлення в типових академічних, професійних, соціально-культурних та соціально-побутових ситуаціях.

Місце у структурно-логічній схемі: перший рік навчання (семестр 1-3).

Історія та філософія науки

Мета: надання знань з філософії як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини о цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія та філософія науки» є наука як когнітивний та соціокультурний феномен. Знання історії науки являють собою необхідний фундамент загальнотеоретичної підготовки, що дозволяє зрозуміти логіку наукового процесу, природу і сутність наукових відкриттів, наукових революцій, їх світоглядні аспекти.

Коротка характеристика: призначення, зміст і функції філософії в суспільстві; основні напрями, течії та школи в історії філософії; розвиток філософської думки в Україні; сучасна світова філософія; основні форми та динаміка буття; проблема свідомості в філософії; шляхи і способи пізнавального освоєння світу; форми та методи наукового пізнання; соціальна філософія; проблема людини у філософії; глобальні проблеми сучасності.

Місце у структурно-логічній схемі: перший рік навчання (семестр 1-2).

Педагогіка та психологія вищої школи

Мета: формування обізнаності у науковців з основ історії педагогіки та дидактики вищої школи, ознайомлення зі специфікою навчального процесу в Україні та європейських держав, психологічними засадами організації освітнього процесу у вищій школі, підготовка до викладання педагогічних та гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах. Допомога у засвоєнні теоретичних знань, формуванні вмінь та навичок діяльності викладача вищої школи; підготовка до проходження педагогічної практики.

Предмет: психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності у вищій школі.

Зміст курсу:

Педагогіка вищої школи як наука, її предмет, завдання та методи науково-педагогічних досліджень.

Дидактика вищої школи як наука. Її завдання, основні категорії та принципи. Навчальний процес у вищій школі як система організаційних і дидактичних засобів.

Поняття про методи, форми та прийоми навчання у вищій школі.

Процес, шляхи і засоби виховання студентської молоді.

Особливості розвитку особистості студента.

Типологія особистості студента та викладача.

Психологія професійної освіти .

Психологія діяльності викладача в умовах вищої школи.

Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання

Методи наукових досліджень та планування експерименту

Мета: прищепити науковцям навички оперування категоріально-понятійним апаратом методологічного знання, досягнути засвоєння ними вихідних логічних та логіко-методологічних процедур, що ними користується сучасна наука, перш за все на ґрунті соціально-гуманітарних наук. Ознайомити аспірантів із ідеями видатних представників світової та української методологічної думки; сприяти розумінню ними значення логічного апарату наукового пошуку для підвищення ефективності науки; зорієнтувати студентів щодо актуальних проблем сучасної наукової методології, в тому числі – в соціально-гуманітарному пізнанні. Сформувати у аспірантів вміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу та логіку власного наукового дослідження.

Предмет: наукове мислення, його форми і логіка, наукова творчість.

Зміст курсу:

Наука як особлива форма пізнання, сфера культури та соціальний інститут. Наука як вид пізнавальної діяльності та феномен сучасної цивілізації.

Поняття наукового пізнання. Научне пізнання як предмет методологічного аналізу.

Методологічні засади наукового дослідження. Основні поняття і категорії наукової методології.

Методи наукового пізнання. Метод і методологія. Класифікація методів.

Метод теоретичних і емпіричних досліджень.

Сучасні тлумачення сутності наукової методології та місця в ній логіки.

Роль логічних процедур у формуванні і функціонуванні наукового знання.

Інформаційна база наукового пізнання.

Організація наукового дослідження.

Місце у структурно-логічній схемі: перший рік навчання

Методологія управління проектами та програмами

Мета: формування у аспірантів компетентностей для розробки теоретико-методологічних засад власного дисертаційного дослідження, ознайомлення їх з теоретичними основами та способами організації пізнавального процесу, що характеризують пізнання з погляду його загальних форм, можливостей пізнавальних засобів та механізмів, які зумовлюють логічну послідовність дисертаційного дослідження.

Предмет: розкриття основних положень методології розробки і управління проектами як інструменту планування, вирішення назрілих проблем та виконання завдань, пов'язаних з розвитком людини і суспільства.

Зміст курсу:

Поняття проекту. Класифікація проектів. Особливості наукових, освітніх проектів.

Життєвий цикл проекту. Основні фази життєвого циклу проекту.

Розроблення проекту. Методологія розробки, управління та оцінювання проектів.

Логічна рамка проекту. Планування: визначення основних компонентів логічної рамки.

Форми і джерела фінансування проектів. Форми фінансування проектів.

Запровадження проекту. Управління інтеграцією проекту.

Моніторинг та оцінювання проекту. Методологія моніторингу проектів.

Життєздатність результатів проекту. Основні типи і характеристики результатів проекту.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання

Сучасні інформаційні технології в освіті та науці

Мета: забезпечення загальної теоретичної підготовки аспірантів, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з викладацькою діяльністю; опанування новітніми інформаційними технологіями у галузі освіти; формування інформаційної культури та готовності аспірантів до майбутньої професійної діяльності в умовах її інформатизації; стимулювання інтелектуальної активності аспірантів, становлення творчої, активної, відповідальної та ініціативної особистості, яка б гармонійно поєднувала у собі духовний, психічний, інтелектуальний та інформаційний розвиток.

Предмет: інформаційні процеси і технології в освітньому та науково-дослідному процесі.

Зміст курсу:

Предмет і основні категорії навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології в освіті». Інформаційно-освітнє середовище. Мережні технології навчання. Навчальний заклад як організаційна структура дистанційного навчання. Технічні і програмні засоби забезпечення технології дистанційного навчання. Інтеграція педагогічних і інформаційно-комунікаційних технологій. Використання Інтернет-технологій і ресурсів у вищій школі. Інформаційні системи наукового призначення. Системи організації взаємодії міжнародного наукового співробітництва. Наукометричні системи та бази даних.

Місце у структурно-логічній схемі: третій рік навчання

Методика роботи з науковим текстом

Мета: формування обізнаності науковців із методикою роботи з науковим текстом, розширення уявлення про наукову мову, основні категорії, властивості, структуру, мовні засоби наукового тексту; опанування технологією роботи з науковим текстом, розвиток умінь і навичок мовностилістичного аналізу наукового тексту; допомога аспірантам в досконалому засвоєнні сучасних норм української наукової мови й у застосуванні їх у власних наукових текстах (статтях, монографіях, дисертаціях тощо) на граматичному, орфографічному та лексико-семантичному рівнях; створення якісних наукових текстів тощо.

Предмет: культура писемного наукового мовлення.

Зміст курсу:

1. Наукова мова як комунікативний феномен. Філософія і прагматика.
2. Мовна структура наукового стилю за рівнями.
3. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів.
4. Робота з науковим текстом.
5. Граматичні і словотвірні норми у структурі сучасного наукового тексту.
6. Лексичні норми у структурі сучасного наукового тексту.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

Друга іноземна мова

Мета: практичне оволодіння англійською мовою у різних видах мовленнєвої комунікації, що дає можливість: вільно читати оригінальну літературу англійською мовою з відповідної галузі знань; перекладати і анутовувати інформацію з англійськомовних джерел; вести співбесіду англійською мовою за темами, що пов'язані з науковою роботою аспіранта зі спеціальності.

Предмет дисципліни - подальший розвиток іншомовної комунікативної компетентності, у різних сферах мовленнєвої комунікації.

Зміст курсу : Поняття стиль, принципи поділу на стилі. Науковий стиль та його специфіка. Синтаксис наукового стилю. Термінологічна лексика та способи її утворення. Особливості художнього тексту, його категорії. Етапи аналізу художнього тексту. Актуалізація мовних одиниць на різних рівнях художнього тексту. Вживання форм інфінітиву після модальних слів. Поняття про форми інфінітиву. Вживання інфінітиву без частки to. Синтаксичні функції інфінітиву. Об'єктний та суб'єктний інфінітивний комплекс. Прийменниковий інфінітивний комплекс. Поняття про форми герундія. Категорії часу, стану герундія. Функції герундія в реченні. Особливості вживання герундія в реченні. Утворення предикативних конструкцій з герундієм. Умовний спосіб. Наукові напрями започаткованого дослідження. Проблема дослідження. Тема. Гіпотеза дослідження. Методологія дослідження. Обґрунтування дослідження. Текст роботи. Висновки. Результати експерименту. Анотація. Резюме в авторефераті. Переклад тексту за профілем дисертаційного дослідження. Продукування власного тексту з опорою на профільну терміносистему. Дискусія по тексту.

Анотування публіцистичного тексту. Анотування наукового тексту. Складання словника термінологічного апарату за темою наукового дослідження. Висвітлення основних напрямів дисертаційного дослідження (summary). Мовна і мовленнєва культура науковця. Мовленнєва поведінка та культура мовлення в типових академічних, професійних, соціально-культурних та соціально-побутових ситуаціях.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

Методологічні засади навчання фізики у сучасних закладах освіти

Мета: Забезпечення загальної теоретичної підготовки аспірантів, яка слугуватиме розширенню і поглибленню знань з напрямів досліджень із спеціальності, які визначаються її класифікаційними ознаками, а також основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з визначенням теоретичних засад дослідження обраної проблеми, написання першого розділу дисертаційної роботи.

Предмет: Методологічні засади навчання фізики у сучасних закладах освіти

Зміст курсу:

Сучасні тенденції розвитку професійної і шкільної освіти та вимоги до організації навчального процесу у школі і ВНЗ

Вимоги до організації навчального процесу з фізики у ЗНЗ і ВНЗ у контексті сучасних тенденцій розвитку шкільної та професійної освіти та методологічні підходи щодо їх реалізації.

Методологічні засади як педагогічна категорія та їх структура: основні педагогічні закони, закономірності, дидактичні принципи, методологічні підходи;

Основні етапи методологічного забезпечення конкретного педагогічного дослідження (1-осмислення стану проблеми, виявлення суперечностей, постановка цілей і мети дослідження; 2 – пошук шляхів і способів розв'язання проблеми; 3 - цілісно-концептуального прогнозування оптимального способу дослідження, яке можливе через синтез варіантів і підходів до дослідження проблеми; 4 - розробка методологічних регуляторів дослідження у межах логіки: принцип - метод - концепція дослідницької операції)

Поняття про методичні об'єкти як систему; структурна і функціональна моделі об'єктів, пов'язаних з предметом дисертаційного дослідження;

Місце у структурно-логічній схемі: 2-й семестр.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: екзамен.

Методика вивчення окремих розділів фізики у різних типах навчальних закладів

Мета: підготовка аспірантів до викладання фізики у середніх та вищих навчальних закладах різного рівня, яка передбачає виконання викладачем наступних етапів діяльності: аналітичного, проектувального, конструктивного, організаційного, практичного, рефлексивного.

Короткий опис дисципліни. В рамках дисципліни будуть вивчатися особливості навчання фізики у класах природничо-математичного профілю,

середніх та вищих професійних навчальних закладах; вимоги до проектування навчального процесу з фізики у зазначених навчальних закладах та можливості їх реалізації на прикладах конкретних тем курсу загальної фізики. Вивчаються особливості навчання учнів/студентів фізики в умовах особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, контекстного, проблемного, технологічного, праксеологічного, аксіологічного, андрагогічного та інтегративного підходів.

Передбачається аналіз методичних особливостей вивчення складних питань сучасної фізики у загальноосвітніх навчальних закладах на профільному рівні, зокрема, електромагнітної індукції та самоіндукції; принципів радіозв'язку; квантової оптики; спеціальної теорії відносності.

З метою формування практичних умінь і навичок аспірантів передбачено розробку та виконання методичного проекту з проектування, проведення та самоаналізу методичної діяльності вчителя (викладача) з викладання зазначених тем, що дасть можливість аспіранту бути обізнаним не тільки у змісті, але й у технологіях організації навчання фізики, набути методичної компетентності. Вивчення цієї дисципліни дасть змогу науковцям підходити до виконання будь яких наукових проектів (в тому числі й написання дисертацій).

Зміст курсу:

- методичні особливості вивчення гідро- і аеродинаміки у класах різних рівнів;
- методичні особливості вивчення електромагнітної індукції та самоіндукції у класах різних рівнів;
- методичні особливості вивчення принципів радіозв'язку у класах різних рівнів;
- методичні особливості вивчення квантової оптики у класах різних рівнів;
- методичні особливості вивчення спеціальної теорії відносності у класах різних рівнів.

Місце у структурно-логічній схемі: 4-й семестр.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: диференційований залік.

Методика дистанційного навчання фізики з застосуванням мережевих комплексів

Мета: забезпечення загальної теоретичної та спеціальної методичної підготовки аспірантів, які слугуватимуть розширенню і поглибленню знань з напрямів досліджень із спеціальності, які визначаються їх наявністю в об'єкті та предметі дисертаційного дослідження, а також основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з упровадженням комп'ютерно-орієнтованих методичних систем у навчальний процес з фізики.

Предмет: Комп'ютерно-орієнтована методична система навчання фізики у сучасних закладах освіти

Зміст курсу:

Особливості комп'ютера як універсального засобу навчання фізики та астрономії; Основні положення трисуб'єктної дидактики.

Поняття про комп'ютерно-орієнтовану методичну систему навчання фізики та астрономії та її структуру.

Навчальне середовище як елемент комп'ютерно-орієнтованої методичної системи навчання (КОМСН) фізики. Функції інформаційно-комунікативного навчального середовища та орієнтовна структура, що може забезпечити їх виконання.

Поняття мережевого навчально-методичного комплексу (МНМК) та особливості навчання учнів та студентів фізики та астрономії за КОМС і з застосуванням МНМК.

Особливості організації самостійної роботи студентів на заняттях і в позааудиторний час.

Місце у структурно-логічній схемі: 2-й, 3-й семестри.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: екзамен.

Моделювання методичних об'єктів

Мета: Забезпечення загальної теоретичної та спеціальної методичної підготовки аспірантів, яка слугуватиме розширенню і поглибленню знань з напрямів досліджень із спеціальності, які визначаються їх наявністю в об'єкті та предметі дисертаційного дослідження, а також основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з моделюванням методичних об'єктів з фізики.

Предмет: Моделювання методичних об'єктів.

Зміст курсу:

Сутність моделювання як методу дослідження педагогічних явищ (процесів).

Види об'єктів педагогічного та методичного моделювання, вимоги до їх здійснення в педагогічному дослідженні.

Види моделей, найбільш поширених педагогіці та методиці навчання фізики, мови – української, російської, англійської.

Моделювання об'єктів і процесів, що досліджуються в методиці навчання фізики, мови – української, російської, англійської.

Моделювання об'єктів і процесів, пов'язаних з дисертаційним дослідженням.

Місце у структурно-логічній схемі: 3-й семестр.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: диференційований залік.

Статистичні методи обробки результатів педагогічних досліджень

Короткий опис дисципліни. Дисципліна дозволяє закріпити знання методів теорії ймовірностей та математичної статистики та застосувати ці методи до обробки результатів фізичних досліджень, а також педагогічного експерименту. Для фізичних досліджень статистичні методи мають важливе значення, оскільки вони дозволяють визначити точність вимірювань, оцінити

похибку вимірювань, провести регресійний аналіз тощо. Для педагогічних досліджень важливе значення має можливість перевірки статистичних гіпотез, яку надає статистика.

Мета: забезпечити аспірантів відповідним понятійним та математичним апаратом, необхідним для значно глибшого і чіткішого розуміння багатьох фізичних законів і співвідношень, які мають ймовірнісний або статистичний характер; показати практичну значущість методів математичної статистики, їх застосовність для опрацювання і планування фізичного експерименту, до розв'язання найрізноманітніших наукових, технічних і гуманітарних проблем; показати застосування статистичних методів для обробки результатів фізичних та педагогічних досліджень.

Предмет: Статистичні методи обробки результатів фізичних і педагогічних досліджень

Змістові модулі навчальної дисципліни:

1. Статистичні методи обробки результатів фізичних досліджень.
2. Статистичні методи обробки результатів педагогічних досліджень.

Вивчення курсу передбачає засвоєння знань про:

- предмет та задачі математичної статистики;
- поняття вибірки, генеральної сукупності, гістограми;
- способи оцінювання числових характеристик випадкових величин;
- основи кореляційного, регресійного та дисперсійного аналізів;
- основи перевірки статистичних гіпотез.

Опанування практичними аспектами передбачає формування умінь:

- будувати статистичний ряд, визначати на його основі емпіричну функцію розподілу, будувати гістограму;
- проводити точкове та інтервальне оцінювання параметрів;
- проводити лінійну та нелінійну кореляцію;
- використовувати метод найменших квадратів та проводити з його допомогою лінійні та нелінійні апроксимації;
- відрізняти основні типи статистичних гіпотез та проводити їх перевірку відповідними критеріями.

Місце у структурно-логічній схемі: 4-й, 5-й семестри.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: екзамен.

Розвиток когнітивної сфери учнів та студентів у процесі навчання фізики

Мета: Забезпечення загальної теоретичної та спеціальної методичної підготовки аспірантів, яка слугуватиме розширенню і поглибленню знань з напрямів досліджень зі спеціальності, які визначаються її класифікаційними ознаками, а також основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з розвитком когнітивної сфери учнів та студентів у процесі навчання фізики

Предмет: Розвиток когнітивної сфери учнів та студентів у процесі навчання фізики.

Зміст курсу:

Поняття про когнітивну сферу людини та характеристика психічних процесів, що входять до її складу.

Увага як психічний процес, її види та особливості зосередження під час вивчення фізики та астрономії.

Сприйняття як психічний процес, його види та забезпечення під час вивчення фізики та астрономії в школі і ВНЗ.

Мислення як психічний процес, його види та структура. Характеристика мотиваційного, операційного та змістового компонентів. Розвиток мислення учнів \ студентів під час вивчення фізики. Творче мислення та способи його розвитку у навчальному процесі з фізики.

Пам'ять як психічний процес та її види. Закони запам'ятовування та можливості їх застосування під час вивчення фізики.

Мовлення як психічний процес, його види та структура. Характеристика компонентів мовленнєвої діяльності. Формування комунікаційних умінь майбутніх докторів філософії відповідно до структури, умов та вимог комунікаційних середовищ, де вони можуть презентувати результати наукових досліджень.

Вивчення курсу передбачає засвоєння знань про:

- когнітивну сферу людини та її складові;
- когнітивні процеси (увагу, сприйняття, мислення, пам'ять, мовлення) та їх характеристики;
- можливості розвитку когнітивних процесів учнів та студентів під час вивчення фізики у школі і ВНЗ.

Опанування практичними аспектами передбачає формування умінь:

- проектувати розвиток когнітивних процесів учнів та студентів у процесі навчання фізики у сучасних закладах освіти;
- діагностувати в учнів та студентів індивідуальні особливості уваги, сприйняття, мислення, пам'яті та застосовувати здобуту інформацію під час проектування навчального процесу з фізики;
- здійснювати організацію і управління розвитком когнітивних процесів суб'єктів навчання фізики.

Місце у структурно-логічній схемі: 5-й, 6-й семестри.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: залік.

Нові технології в шкільній і вузівській дидактиці фізики

Мета: Забезпечення загальної теоретичної та спеціальної методичної підготовки аспірантів, яка слугуватиме розширенню і поглибленню знань з напрямів досліджень зі спеціальності, що визначаються її класифікаційними ознаками, а також основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з застосуванням нових технологій у процесі навчання фізики.

Предмет: Нові технології в шкільній і вузівській дидактиці фізики.

Зміст курсу:

Поняття про технології навчання як компонент методичної системи навчання фізики та їх структуру.

Технології компетентнісно - орієнтованого навчання учнів та студентів фізики.

Специфіка уроку (навчального заняття) у різних технологіях навчання фізики.

Праксеологічний підхід до вибору технологій навчання учнів, студентів, фахівців.

Андрагогічний підхід до навчання фізики студентів (слухачів) у закладах професійної та післядипломної освіти.

Вивчення курсу передбачає засвоєння знань про:

- технологію навчання фізики як компонент методичної системи, її структуру та складові;
- відмінності технологій компетентнісно - орієнтованого навчання від інших видів технологій;
- особливості навчання учнів, студентів і слухачів закладів післядипломної освіти;
- можливості впливу на якість навчання фізики шляхом добору технологій, відповідних обраній меті.

Опанування практичними аспектами передбачає формування умінь:

- здійснювати відбір технологій навчання, спроможних реалізувати поставлені цілі і завдання;
- проектувати навчання учнів та студентів фізики з застосуванням обраних технологій;
- здійснювати організацію і управління навчанням, розвитком і вихованням учнів та студентів у процесі навчання фізики за обраними технологіями;
- діагностувати результативність та ефективність навчання фізики за обраними технологіями.

Місце у структурно-логічній схемі: 5-й, 6-й семестри.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: залік.

Методика підготовки учнів та студентів до фізичних олімпіад

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів творчих здібностей, прийомів розвитку творчого мислення учнів/студентів під час розв'язування нестандартних задач з фізики, умінь відбирати та складати самим творчі фізичні завдання; методика роботи з обдарованими учнями/студентами під час підготовки їх до фізичних олімпіад.

У зв'язку з поставленою метою впливають наступні **завдання** курсу:

- Теоретичні – засвоєння змісту поняття творчого мислення, способів його розвитку в учнів/студентів; положень про конкурси (олімпіади, турніри, бої та інші види інтелектуальних змагань); особливості організації конкурсів різних видів та методичні особливості підготовки до них учнів/студентів у процесі позакласної роботи з фізики; етапи проведення олімпіади, види олімпіадних завдань, методика їх підбору та методи розв'язування оригінальних задач з фізики.

- Практичні – засвоєння методики організації і проведення шкільних фізичних олімпіад; набуття вмінь розв'язування нестандартних задач з фізики оригінальними способами; навчання аспірантів – прийомам розвитку творчого мислення учнів/студентів; розвиток умінь та навичок самостійного складання нестандартних (кількісні, якісні, графічні та експериментальні) задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*: положення про організацію олімпіад та інших інтелектуальних змагань учнів; критерії оцінювання учнівських олімпіадних робіт; основні підходи до розв'язування оригінальних задач з фізики; *вміти*: розв'язувати задачі на відносність руху (аналітичний, координатний, графічний); на знаходження центра мас системи тіл; розв'язування задач методом аналізу розмірності; застосовувати оригінальні методи розв'язування задач (метод дзеркальних зображень; метод експоненти; метод мінімуму та максимуму тощо).

Короткий опис дисципліни. В рамках дисципліни вивчається проблема розвитку здібностей інтелектуально обдарованої молоді, види інтелектуальних змагань, що мають найбільший потенціал для творчого розвитку учнів/студентів: олімпіади – змагання, в яких учні/студенти мають індивідуально за обмежений час розв'язати деяку кількість творчих теоретичних або експериментальних задач з курсу фізики; турніри – командні змагання, в яких учні/студенти мають дослідити деяке фізичне явище, описати його фізичними законами, створити математичну модель, та перевірити її експериментально, а потім захистити свій розв'язок у полеміці в форматі доповідей-опонент-рецензент; конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт Малої академії наук – такий вид змагань, в якому учень досить тривалий час досліджує деяку теоретичну або експериментальну проблему, щось раціоналізує (користуючись консультаціями вчителя), а потім захищає зроблене. Розкривається специфіка підготовки учнів/студентів до кожного виду інтелектуальних змагань; наводяться приклади олімпіадних задач та розкриваються особливості різних способів їх розв'язання.

З метою формування практичних умінь і навичок аспірантів передбачено розробку та виконання методичного проекту з проектування, проведення та самоаналізу методичної діяльності вчителя (викладача) з організації фізичної олімпіади, що дасть можливість аспіранту бути обізнаним не тільки у змісті, але й у технології організації і проведення фізичної олімпіади, набути методичної компетентності у цьому питанні.

Змістові модулі дисципліни:

- позакласна робота викладача фізики з підготовки обдарованих учнів/студентів до участі в олімпіадах і конкурсах;
- методичні особливості відбору й оцінювання олімпіадних задач з фізики;
- оригінальні методи розв'язування фізичних задач.

Місце у структурно-логічній схемі: 6-й, 7-й семестри.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: диференційований залік.

Сучасний педагогічний експеримент та методика його проведення

Метою навчальної дисципліни є формування в аспірантів теоретичних знань і практичних умінь з методики організації і проведення навчального фізичного експерименту; ознайомлення їх з основним фізичним обладнанням та методикою і технікою постановки фізичного практикуму у профільній школі.

У зв'язку з поставленою метою впливають наступні **завдання** курсу:

Теоретичні - засвоїти роль, місце і значення фізичного практикуму у профільній школі; засвоїти будову, принцип дії та технічні можливості приладів, що використовуються під час виконання робіт фізичного практикуму; засвоїти техніку безпеки при роботі з будь-яким обладнанням; ознайомлення з особливостями та структурою інструкції для лабораторного практикуму.

Практичні – формування умінь застосовувати техніку та методику проведення робіт фізичного практикуму; формування умінь складати інструкції до робіт фізичного практикуму; формування умінь добирати обладнання до робіт фізичного практикуму; формування умінь шукати і усувати помилки приладів, які використовувались під час проведення фізичного експерименту; формування умінь налаштовувати шкільне обладнання для забезпечення достовірності, якості, наочності та надійності експерименту; формування умінь організовувати роботу учнів під час проведення робіт фізичного практикуму. У зв'язку з поставленою метою впливають наступні завдання курсу:

Знання: призначення і правила експлуатації основного обладнання з фізики для профільної школи; основні види фізичного експерименту у старшій школі та методичні особливості його проведення; перелік робіт фізичного практикуму, які проводяться у профільній школі; методику проведення фізичного практикуму у профільній школі.

Вміння: планувати фізичний експеримент: формулювати його мету, визначати експериментальний метод і давати йому теоретичне обґрунтування, складати план досліду і визначати найкращі умови його проведення, обирати оптимальні значення вимірюваних величин та умови спостережень, враховуючи наявні експериментальні засоби; підготувати експеримент: обирати необхідне обладнання і вимірювальні прилади, збирати дослідні установки чи моделі, раціонально розміщувати обладнання, домагаючись безпечного проведення досліду; проводити роботи фізичного практикуму з дотриманням методичних та дидактичних вимог; супроводжувати досліди чіткими, вичерпними і короткими поясненнями на рівні, доступному для учнів відповідного класу; оволодіти навичками в дотриманні правил техніки безпеки під час проведення робіт фізичного практикуму.

Короткий опис дисципліни. В рамках дисципліни вивчається проблема експериментальної та методичної підготовки науковців-фізиків та викладачів фізики; формується уявлення про фізику як експериментальну

природничу науку, здійснюється ознайомлення з методами та засобами вимірювання, вимірювальними приладами, способами обчислення похибок вимірювання та методами аналізу отриманого результату. Зазначена дисципліна сприяє політехнічній підготовці аспірантів, вихованню у них культури проведення фізичного експерименту.

З метою формування практичних умінь і навичок аспірантів передбачено розробку та самостійне виконання робіт фізичного практикуму у профільній школі, що дасть можливість аспіранту бути обізнаним не тільки у змісті, але й у технології організації і проведення робіт фізичного практикуму у профільній школі, набути методичної компетентності у цьому питанні.

Змістові модулі дисципліни:

- методи та засоби вимірювання фізичних величин; вимірювальні прилади;
- методи обробки та аналізу результатів фізичного експерименту;
- специфіка підготовки та проведення робіт фізичного практикуму у профільній школі.

Місце у структурно-логічній схемі: 6-й, 7-й семестри.

Кількість кредитів ECTS: 3 кредити.

Форма контролю: диференційований залік.

Методологія наукових досліджень з лінгводидактики

Мета курсу: сформувати в аспірантів здатність сприймати й визначати основні методологічні аспекти сучасної лінгводидактики, осмислити філософські та соціальні засади лінгвістики та методики навчання мови, сутність мови, мовлення, свідомості у сприйнятті мовної картини світу та їх роль у розвитку сучасної шкільної і вишівської освіти, приймати відповідні рішення з питань методологічного забезпечення наукових досліджень.

Завдання курсу: засвоєння аспірантами новітніх теорій у галузі філософії та соціології освіти, прогнозування розвитку лінгводидактичної науки, обґрунтування гіпотез дослідження з урахуванням державних документів у галузі освіти і потреб держави у розвитку педагогічних досліджень.

Зміст курсу: Предмет методології науки. Філософські та соціальні засади розвитку педагогічної науки. Філософія сучасної освіти. Мовна картина світу у філософському трактуванні. Мова, мовлення і свідомість. Мовленнєва діяльність як засіб соціалізації особистості. Державні документи про освіту та їх роль у розвитку педагогічної науки, у т.ч. лінгводидактики. Концепції та стандарт мовної освіти. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. Поняття про предмет методики навчання української мови як науки. Функції і завдання її.

Аспірант повинен знати:

- сутність методології науки;
- основні параметри філософії освіти;
- філософсько-методологічні засади прогнозування й організації наукових досліджень;

- соціальні чинники розвитку педагогічної науки в Україні;
- соціальні засади потреб держави в розвитку наукових досліджень з лінгводидактики;
- педагогічну науку, зокрема лінгводидактику, в загальноєвропейському просторі.

Аспірант повинен уміти:

- визначати найголовніші філософські та соціальні орієнтири педагогічної науки;
- аналізувати сучасний стан розвитку лінгводидактики;
- прогнозувати й реалізувати обрану наукову проблему спираючись на попередня наукові надбання;
- орієнтуватися в політиці держави щодо перспектив розвитку педагогічної науки та її потреб досліджень зі шкільної і вишівської лінгводидактики.

Методи і прийоми лінгводидактичних наукових досліджень

Мета курсу: дати аспірантам чіткі уявлення про систему методів наукового дослідження в загально педагогічному плані і в галузі лінгводидактики, озброїти їх знаннями, вміннями і навичками здійснювати наукове дослідження, апробувати свої ідеї в ході педагогічного експерименту й оформляти результати наукових пошуків.

Завдання курсу:

- поглибити знання аспірантів про методи наукового дослідження;
- ознайомити аспірантів з методами науково-педагогічних досліджень;
- домогтися усвідомлення сутності емпіричних, теоретичних і статистичних методів дослідження;
- з'ясувати етапи педагогічного (лінгводидактичного) дослідження;
- засвоїти методи і прийоми формування фахової лінгвістичної та лінгводидактичної компетентності студентів;
- навчитися диференціювати методи пізнавальної і практичної діяльності.

Зміст курсу: Поняття про методи наукового дослідження. Вихідні прийоми наукового аналізу досліджуваного матеріалу. Методи науково-педагогічного дослідження. Емпіричні методи педагогічних досліджень: педагогічне спостереження, опитування (усне й анкетування), педагогічний експеримент. Методи теоретичного педагогічного дослідження: індукція і дедукція, аналіз і синтез, інтерпретація, порівняння, мисленнєвий експеримент, моделювання педагогічних ситуацій. Оформлення результатів педагогічного (лінгводидактичного) дослідження.

Аспірант повинен знати:

- сутність методів науково-педагогічного дослідження;
- класифікація методів і прийомів лінгводидактичних досліджень;
- методологічні передумови системи методів дослідження;
- структуру методів наукових досліджень;

- розуміти сутність категорії, принципи і етапи педагогічного дослідження.

Аспірант повинен уміти:

- здійснювати діагностику наукового дослідження з лінгводидактики;
- вести наукові спостереження за об'єктом дослідження;
- визначати етапи та структури лінгводидактичного дослідження;
- організовувати констатувальний та формувальний етапи педагогічного дослідження;
- здійснювати якісний та кількісний аналіз одержаних результатів, їх статистичну обробку;
- користуючись описовим методом, оформляти дисертацію.

Актуальні проблеми шкільної та вишівської лінгводидактики

Мета курсу: ознайомити аспірантів з найновішими досягненнями сучасної вітчизняної та зарубіжної лінгводидактики, працями вчених-методистів та державними документами з питань мовної освіти в Україні.

Завдання курсу:

- ознайомити аспірантів з найновішими досягненнями шкільної і вишівської лінгводидактики;
- залучити аспірантів до аналізу нової наукової літератури в галузі методики навчання української мови;
- зорієнтувати наукову діяльність аспірантів на глибокому вивченні досліджуваних проблем;
- актуалізувати знання аспірантів навчальних проблем сучасної шкільної і вишівської лінгводидактики;
- ознайомити аспірантів із сучасними технологіями виховання мовної особистості учня / студента;
- сформувати уявлення аспірантів про особливості викладання лінгвістичних дисциплін у ВНЗ;
- розкрити роль міжпредметних зв'язків, інтеграції суспільних, гуманітарних і фахових наук у підготовці сучасного філолога;
- зорієнтувати аспірантів на необхідність вивчення вітчизняного й зарубіжного досвіду навчання мови в полікультурному середовищі.

Зміст курсу: Методологічні передумови розвитку шкільної та вишівської лінгводидактики. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності викладача вищої школи. Науково-методична система підготовки вчителя-філолога і викладача ВНЗ. Концептуальні засади стандартизованої мовної освіти і завдання наукових досліджень з лінгводидактики. Сучасне науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу з української мови в школі і виші. Новітні технології навчання української мови в різних типах освітніх закладів. Сучасні форми організації навчання і контролю у школі й виші. Організація самостійної роботи студентів. Особливості організації педагогічної практики студентів і аспірантів. Контроль і оцінювання результатів діяльності студентів.

Аспірант повинен знати:

- найголовніші аспекти, закономірності, принципи організації навчального процесу в школі і виші;
- зміст державних документів щодо мовної освіти;
- праці сучасних лінгводидактів із загальнодидактичних і методичних проблем;
- стан реалізації державних документів, концепцій, стандартів, програм у навчально-виховному процесі освітніх закладів різних рівнів і типів.

Аспірант повинен уміти:

- орієнтуватися у потоці наукової інформації й відбирати потрібний для розв'язання його наукового дослідження матеріал;
- аналізувати навчально-виховний процес у школі й виші з позицій сучасних лінгводидактичних досліджень й прогнозувати процес і результат власного дослідження;
- володіти сучасними технологіями навчання української мови у школі й ВНЗ, застосовувати їх для вирішення власних наукових пошуків.

Загальні компетентності:

- обізнаність із загальнодидактичними проблемами середніх і вищих навчальних закладів;
- орієнтування в освітній політиці та державних документах з проблеми середньої та вищої школи;
- досконале володіння знаннями з лінгвістики та методики навчання української мови;
- застосування інноваційних технологій у навчальному процесі середньої і вищої школи.

Фахові компетентності:

- орієнтування у змісті концепцій, стандартів з питань мовної освіти та програм з української мови для середньої і вищої школи;
- уміння аналізувати навчальний процес, критично оцінювати й активно впливати на його ефективність;
- володіння сучасними технологіями навчання української мови у школі і виші.

Основи педагогічної комунікації

Мета курсу: розширити й поглибити знання про мовленнєву діяльність та її види, механізми породження мовлення, його комунікативні якості, педагогічне спілкування, удосконалити комунікативні уміння з урахуванням різних аудиторій, зокрема професійно-педагогічні, сугестопедії.

Завдання курсу:

- ознайомити аспірантів з новими науковими досягненнями в галузі психолінгвістики, когнітивної та комунікативної лінгвістики, лінгвістики тексту, дискурсології, герменевтики;

- зорієнтувати аспірантів на необхідність поглиблення знань про педагогічну комунікацію та удосконалення власних умінь різних форм і видів спілкування;

- визначити найголовніші якості педагогічного спілкування;
- домогтися усвідомлення ролі діалогізації в освіті й суспільстві;
- акцентувати увагу аспірантів на ефективних методах і засобах педагогічного спілкування.

Зміст курсу: Теоретичні засади педагогічної комунікації. Психолінгвістика і когнітивна лінгвістика. Комунікативна лінгвістика. Дискурсологія і герменевтика. Мовна і мовленнєва особистість аспіранта, студента, учня. Мовленнєва діяльність особистості. Види мовленнєвої діяльності, шляхи їх розвитку й удосконалення. Комунікативні та нормативні якості мовлення. Мовленнєва етика, правила етикету. Спілкування як наукова і педагогічна проблеми. Сутність, види, форми спілкування. Педагогічне спілкування. Діалогізація як основа педагогічного спілкування. Шляхи виховання умінь спілкування: методи, форми, засоби. Система дидактичних засобів формування якостей спілкування особистості. Особливості спілкування викладача ВНЗ зі студентами. Професійне спілкування у сфері наукової діяльності. Форми і жанри наукового спілкування.

Аспірант повинен знати:

- основи наук про педагогічну комунікацію;
- досконало володіти теоретичними відомостями про мовленнєву діяльність та педагогічну комунікацію;
- про види мовленнєвої діяльності;
- про форми і засоби спілкування;
- про професійну етику;
- про мовну особистість та її особливості.

Аспірант повинен уміти:

- користуватися усіма видами мовленнєвої діяльності в професійній діяльності та різних життєвих ситуаціях;
- застосовувати правила спілкування у своїй професійній діяльності;
- володіти етикою наукового спілкування і користуватися нею у своїй дослідницькій діяльності;
- вступати в контакти зі студентами ц своїй професійній діяльності.

Загальні компетентності:

- обізнаність і розуміння сутності комунікації в житті фахівця;
- володіння загальними нормами спілкування;
- досконале знання основ мовленнєвої комунікації.

Фахові компетентності:

- уміння спілкуватися в різних професійних ситуаціях;
- здатність впливати на співрозмовника засобами української мови;
- усвідомлення необхідності виховувати мовну особистість студента засобами фахових дисциплін.

Історія лінгводидактики

Мета курсу: ознайомити аспірантів з історією виникнення і формування лінгводидактики, сучасним її станом та перспективами розвитку, а також результатами досліджень сучасних учених-методистів.

Завдання курсу:

- ознайомити аспірантів з етапами розвитку української лінгводидактики;
- визначити роль Київської Русі і Середньовіччя (братських шкіл, академій) у розвитку шкільництва в Україні;
- охарактеризувати підручникотворення в XIV – XVIII століттях;
- акцентувати увагу аспірантів на ролі визначних діячів (учених, письменників, культурних діячів) у розвитку української лінгводидактики;
- опрацювати найголовніші надбання (наукові школи, монографічні праці) сучасних учених-методистів.

Зміст курсу:

Етапи розвитку лінгводидактики. Давні школи в Києві і в Київській Русі. Книгодрукування в Україні. Підручникотворення. Острозька і Києво-Могилянська академії. Освіта в Україні в часи гетьманства. Граматика М. Смотрицького та ін. О. Павловський та його граматика.

Букварі XIX ст. Підручники кінця XIX – початку XX століття. Розвиток методики навчання української мови в період українізації.

Визначні вчені-методисти 20-30 рр. та в повоєнний час.

Сучасні вчені-лінгводидакти. Шляхи подальшого розвитку української лінгводидактики в Європейському освітньому просторі.

Аспірант повинен знати:

- історію розвитку лінгводидактики, основні її етапи;
- процес навчання і підручникотворення в Україні;
- сучасний стан української лінгводидактики як науки, зв'язок її з особливостями полікультурного, крос-культурного навчання інших мов;
- найголовніші напрями, підходи до навчання мови;
- персоналії в лінгводидактиці.

Аспірант повинен уміти:

- аналізувати стан лінгводидактики на різних її етапах;
- орієнтуватися у величезному потоці наукової інформації і відбирати найсуттєвіше для своєї науково-практичної діяльності;
- критично оцінювати здобутки вчених і прогнозувати свої наукові пошуки.

Загальні компетентності:

- аналіз наукових здобутків у галузі лінгводидактики в діахронічному й синхронічному аспектах;
- здатність визначати філософські і соціальні завдання сучасної освіти;
- об'єктивна оцінка наукових надбань попередників і прогноз майбутніх досліджень в обраній галузі;
- нагромадження досвіду в педагогічній діяльності й уміння застосовувати на практиці.

Фахові компетентності:

- уміння виявляти й вирішувати проблеми навчання української мови в середній і вищій школі;
- спроможність аналізувати наукову і методичну літературу з лінгводидактики й визначити власні професійні пріоритети;
- активне використання в своїй науковій і викладацькій діяльності надбань вчених минулого і сучасних учених-методистів.

Риторика вищої школи

Мета курсу: ознайомити аспірантів з особливостями сучасної риторики, історією її розвитку та практичним застосуванням.

Завдання курсу:

- розкрити філософський аспект риторики, історію її формування;
- ознайомити з науковими засадами неориторики;
- усвідомити роль риторики як засобу активного впливу на слухача, співрозмовника.

Зміст курсу: Філософський аспект сучасної освіти. Зародження і розвиток риторики. Еволюція змісту риторики: класична риторика і неориторика. Педагогічні й соціологічні засади сучасної риторики. Риторика як засіб соціологізації особистості. Особливості педагогічного спілкування та його функції. Види публічних виступів. Комунікативні якості мовлення. Еристика як наука про диспути, дискусії. Психологічні типи мовців. Порівняльний аналіз усного та письмового висловлювання і спілкування.

Аспірант повинен знати:

- історію розвитку риторики та ораторського мистецтва;
- еволюцію змісту риторики як науки;
- лінгвістичну базу риторичної освіти;
- текстотворення як головний елемент риторики й опису наукових досліджень.

Аспірант повинен уміти:

- аналізувати тексти різних риторичних жанрів;
- практично володіти ораторською майстерністю;
- вести диспути, дискусії на наукові, суспільно-політичні та морально-етичні теми;
- впливати засобами професійного мовлення на студентську (учнівську) аудиторію;
- формулювати мету і зміст виступу перед слухачами;
- виробляти стратегію усного і писемного висловлювання.

Загальні компетентності:

- обізнаність з історією розвитку риторики;
- володіння риторичними жанрами;
- усвідомлення ролі риторики у розвитку сучасної людини.

Фахові компетентності:

- уміння сприймати й аналізувати тексти різних риторичних жанрів;

- уміння створювати в усній і писемній формі тексти різних риторичних жанрів;
- здатність до Формування у студентів умінь конструювати риторичні тексти.

Інформаційні технології в освіті України

Мета курсу: ознайомити аспірантів із сутністю інформаційних технологій, стратегіями, тенденціями й наслідками застосування їх в освітньому процесі; сформулювати в майбутніх науковців інформаційну компетентність щодо використання сучасних інформаційних технологій з метою забезпечення ефективності та результативності процесу наукового дослідження.

Завдання курсу:

- ознайомлення зі станом і тенденціями розвитку інформаційних технологій в Україні;
- ознайомлення з можливостями використання інформаційних технологій у професійній діяльності;
- формування вмінь і навичок, необхідних для кваліфікованого та ефективного використання сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі;
- розвиток уміння самостійно опановувати та раціонально використовувати програмні засоби різного призначення, цілеспрямовано шукати й систематизувати дані, що стосується педагогічної діяльності, за допомогою сучасних засобів ІКТ;
- формування вмінь застосовувати інформаційні технології з метою ефективного розв'язання різноманітних завдань щодо отримання, оброблення, збереження, подання даних, які пов'язані з виконанням наукового дослідження.

Зміст курсу: Поняття «інформатизація освіти». Сучасні світові тенденції розвитку інформатизації освіти. Інформаційні технології в освіті на основі застосування системного підходу. Навчальні програмні продукти. Концепція мобільних ідей, знань і навчання інформаційних технологій. Електронне навчання (e-learning). Поняття електронного освітнього середовища. Електронні навчальні й методичні ресурси, віртуальні освітні середовища та інші елементи, що реалізують інформаційні процеси. Інформаційна система підтримки освітнього процесу. Світові інформаційні ресурси в царині освіти і науки. Національний науково-освітній простір. Використання Microsoft PowerPoint для створення презентацій, призначених для використання в освітньому процесі. Використання систем електронного тестування в освітньому процесі.

Аспірант повинен знати:

- сутність поняття «інформатизація освіти»;
- сучасні світові тенденції розвитку інформатизації освіти;
- основні навчальні програмні продукти, ефективні в освітньому процесі вищої школи;

- концепцію мобільних ідей, знань і навчання інформаційних технологій;
- електронні навчальні й методичні ресурси, віртуальні освітні середовища та інші елементи, що реалізують інформаційні процеси;
- світові інформаційні ресурси в царині освіти і науки.

Аспірант повинен уміти:

- визначати сучасні світові тенденції розвитку інформатизації освіти;
- аналізувати основні навчальні програмні продукти;
- орієнтуватися в електронних навчальних і методичних ресурсах, віртуальних освітніх середовищах та інших елементах, що реалізують інформаційні процеси;
- застосовувати навчальні програмні продукти;
- використовувати Microsoft PowerPoint для створення презентацій, призначених для використання в освітньому процесі;
- використовувати систем електронного тестування в освітньому процесі.